

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Srbečica pri prasičih.

Tako imenuje naše ljudstvo bolezen, ki se pojavlja pogostoma pri prasičih in ki se kaže na tem, da se prasiči nočejo zrediti, da močno shujšajo in da se radi drgnejo, ker jih koža srbi.

Prasiči shujšajo kakor bi bili jetični. Vendar nič ne pokašljejejo. Živali postanejo seveda tudi mršave. Prej gladka koža postane bolj grampasta in umazano rumenkasta. Posebno pod vampom, med zadnjima nogama, pa tudi sicer postane koža nekam rumenkasta.

Po naših krajih se tu in tam prikazuje ta bolezen in dela posameznim gospodarjem veliko škodo. Kmetje jo imenujejo srbečico in rabijo tudi sredstva proti njej, navadno taka, s katerimi odpravljajo kožno srbečico.

Vzrok bolezni pa ne tiči v koži, ampak globlje. Vzrok tej bolezni je iskati najbrž v slabi prebavi ali v pokvarjenem želodcu. To slabo prebavnost dobi prasič s slabo krmo, naj si bo da je krma sama na sebi slaba ali pa, da je slabo pripravljena in nezdrava. Pospešujejo jo pa tudi druge okolnosti, slaba strežba, slaba čēja, slabi mokri svinjaki itd.

Zato pa tudi vidimo, da se ta bolehnost najraje pokaže po takih svinjaki, kjer je strežba in krma pomanjkljiva. V dobro oskrbovanih svinjaki je ni najti.

Kako je take prasiče zdraviti, to sledi iz narave te bolezni. Na vsak način je obrniti vso skrb na boljšo strežbo in na zdravo, lahko prebavno krmo. Boljša prebava naj se poskuša tudi doseči s tem, da se polaga odraslim prasičem vsak dan nekoliko grenke soli (eno do dve žlici) ali pa eno žlico umetne soli iz Karlovih varov. Dobe se pa tudi boljše zdravila, toda le proti živinozdravniškemu receptu, zato je nujno priporočati, da se v takih slučajih obrnemo na živinozdravnika. —r—

Meje po naših gozdih.

Zaradi mej se je pri nas zapravdalo že na stotisoče denarja. Koliko jeze, koliko stroškov in nepotrebnih potov so nam prizadele te pravde! Majhen prestop, ki je časih čisto nedolžen, pa vzroji do tožbe, ki mnogokrat več stane, kakor je vse skupaj vredno. To vse pa le zaradi tega, ker smo prepirljivi, ker hočemo prav imeti in sosedu v škodo pripraviti, četudi nazadnje nimamo prav in moremo sami stroške trpeti. Koliko zatega denarja se je že na ta način prav po nepotrebnem zabilo?!

Posebno žalostne so v tem pogledu razmere po naših gozdih. Naše gozdne parcele so majhne, imajo nepravilne oblike in imajo zato tudi mnogo mejašev. V takih razmerah bi morali biti mejniki povsod skrbno po-

stavljene, pa je ravno nasprotno. Koliko je parcel, ki bi bile prav in dobro zamejičene? Prav malo! Še ni dolgo tega, da sem ogledaval gozd, ki je bil slučajno na prodaj. Poklical sem mejaša, kateremu so posestne razmere v dotičnem kraju dobro znane, da bi mi pokazal, kako gredo meje pri dotični gozdni parceli. Kazal in mahal je pač z roko, približno seveda, kako bi imela meja ležati, toda določnega ni vedel ničesar povedati. Čisto naravno! Če ni mejnikov, je težko pokazati pravo mejo! In tako je tudi po drugih gozdih! Povsod so meje bolj ali manj pomanjkljive.

Glede mej je zaradi tega po naših gozdih velik nered in čas bi bil, da se tudi na to stran kaj ukrene in da se tudi na ta način varuje naše gospodarje pred nepotrebnimi tožbami in stroški. Država ima vsa posestva načrtana v katastru in mora skrbeti za posestne pravice. Zato pa naj zahteva, da so postavljeni tudi zunaj potrebni mejniki! Za te mejnike bi morali mejaši skrbeti! Vsak posestnik bi moral paziti, da ima po meji vidne mejnike in ti mejniki bi se morali od časa do časa postavno pregledovati. Na noben način pa ni puščati gozdnih mej tako v nemar, v kakoršnjem se zdaj nahajajo, kajti nič čudnega ni v takih razmerah, če imamo toliko tožb zaradi motenja posestnih pravic.

Dokler se ta nered po naših gozdih mirno trpi, toliko časa dajejo merodajne oblasti same priliko do pravi in s tem vred tudi do tiste zapravljenosti, ki je v zvezi s takimi tožbami! —r—

Politični pregled.

Državni zbor je začel novo zasedanje 17. julija. Starostni predsednik baron Fuchs poziva poslance k resnemu delu, katerega dovelj čaka zbornice. Poslanci store obljubo vsak v svojem jeziku. — Dne 18. julija so se na dvoru zbrali člani obeh zbornic k prestolnemu govoru, radi katerega je cesar prišel iz Išla, kjer sedaj biva. Cesar vabi poslance, da se resno lotijo zamujenega dela. — V prvi vrsti zahtevajo državne koristi, da se izpopolnijo brambena sredstva. Nova vojaška postava upelje dveletno službo, cesar prebivalstvo želi. To bo uplivalo tudi na finance. Zato želi nujne rešitve bančne predloge. Davčna bremena se naj pravično razdele; zato bo vlada predložila finančne načrte.

Starostno zavarovanje se bode moralo upeljati. Zboljšati treba položaj nižjih državnih uslužbencev. — Gospodarstvo kmetijstva, obrti, trgovine, industrije potrebuje tudi prometnih sredstev, železnično upravo je preustrojiti, da ne bo pasivna. — Šolstvo se mora povzdigniti. Ljudska šola mora spolnovati pravno-verzgojo. Višješolstvo zahteva tudi zboljšanja. — Pravosodje potrebuje primernih sprememb; preosnovati je tudi državljansko pravo. — Za tako delovanje je potreben nov poslovnik, pred vsem pa narodna sprava — v prvi vrsti med Nemci in Čehi. Naj se doseže sporazum med tema in med drugimi narodi. Cesar sklepno vse kliče na delo, želeč blagoslova božjega. — Poslanci so cesarjev nagovor živahno odobrvali.

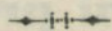
V seji dne 21. julija se je zbornica konstituirala. Za predsednika je izvoljen dr. Sylvester s 387 od 429 oddanih glasov. On je zmeren liberalce, član najštevilnejše parlamentarne skupine nemško-narodne zveze. Podpredsedniki so: Pernerstorfer, socialni demokrat; Pogačnik, Jugoslovčan; dr. Conci, Italijan; dr. German, Poljak; Zdarsky, Čeh; Juckel, krščanski socialce; Romančuk, Rusin. — Med zapisnikarji je Slovenec dr. Benkovič in Hrvat dr. Tresič. Reditelj Hrvat dr. Sesardič.

V prvih dneh so se osnovali razni klubi. Že dne 15. julija se je osnovala „Hrvatsko-slovenska Zajednica“ na programu V. L. S. in hrvatske Stranke Prava. Vanjo je takoj vstopilo 20 Slovencev in 4 dalmatinskih pravašev. Načelnik dr. Šusteršič, podnačelnika: dr. Dulibič (Hrvat) in dr. Korošec. — Potem si je 5 primorskih poslancev osnovalo „narodni klub“, kateri so zaprosili Zajednico, da bi z njo stopili v ožjo zvezo radi jednotnega postopanja. In tako je nastal „Hrvatsko-slovenski klub“ ter k prejšnjim privzel v načelstvo poslanca Spinčiča. Tako šteje ta klub 29 poslancev. — Potem je še tretja skupina jugoslovanska 7 dalmatinskih neklerikalcev, ki pa najbrž stopijo v dotiko s „hrvatsko-slovenskim klubom“. Ostaja samo še liberalce dr. Ravnihar, ki ne ve kod ni kam in kaže, da je središče Slovenije — Ljubljana brez glave. Vsi pravi rodoljubi radostno pozdravljajo jednotnost jugoslovanskih poslancev. Vsak vidi, kako je težko spraviti ljudi raznega svetovnega naziranja pod en klub. Gotovo pa je, da popolno jednotnost kali samo liberalizem. Nadejati se je, da bodo tudi bolj na liberalnost cikajoči poslanci znali se toliko krotiti, da jim bo bolj na srcu blagor katoliškega ljudstva, nego razpadajoči liberalizem.

V petkovi seji so slovenski poslanci in njih tovariši vložili dve važni interpelaciji. Dr. Šusteršič s tovariši: Kaj hoče vlada ukreniti, da varuje avstrijske koristi v Maroku z ozirom na pogajanja med Nemčijo, Francijo in Anglijo? Dr. Krek s tovariši pa: Kako hoče avstro-ogrška monarhija izpolniti svoje dolžnosti, katere jej nalagajo sedanji albanski nemiri?

Nujne predloge za državno podporo so vložili: posl. Jarc za pogorelce v Gaberji in posestnike v Radovici in v Drašičih, katerim je toča napravila do 400.000 K škode. Poslanec Hladnik: za vinogradnike v krški občini — škode do pol milijona kron — in za vinogradnike v Cirkniku pri Št. Rupertu in v Veliki Dolini. Štajerski poslanci pa za svoje poškodovance. — Poslanec Roškar s tovarši predlaga premembo ljudskošolskega zakona, ki naj se ozira bolj na kmetijstvo. — Dr. Žitnik s tovariši predlaga zakon, da se oproste davka stanovanja za kmečke družine. — Isti predlaga, naj se izdela zakon, da bodo smeli deželni zbori vpejati prisilno zavarovanje proti ognju. Roškar s tov. predlaga, naj bi država prispevala k zgradbam ljudskih šol. — Socialni demokrati so predlagali, naj se kot prva točka prihodnjč obravnava nasvet o uvozu argentinskega mesa, ne pa bančna predloga. A to je le pesek v oči delavstvu. Poimensko glasovanje je odklonilo socialdemokratsen predlog — na vrsto pride bančna predloga.

Ogrski državni zbor ima obstrukcijo. Košutovci in Justhovci zadržujejo obravnavo o brambenem zakonu.



Zabavi in pouku.

Otroška obrana in oskrba.

Spisal C. D.

Nismo še zgubili utisov, ki smo jih udobili lani o priliki osme skupščine društva za prisilno vzgojo in oskrbo v Ljubljani. Izborna predavanja sukala so se tudi o poglavju „Mladina in njena oskrba“. Pač marsikatera izvrstna misel je tu vzniknila in bodrila k pospeševanju oskrbovalne vzgoje (Fürsorgeerziehung).

Po vsporedu letošnje devete skupščine označenega društva v Brnu vleče se baš ideja oskrbovalne vzgoje kakor rudeča nit. Oskrbovalna vzgoja je postala krilata beseda v vseh kronovinah in danes imamo že dokaze za udejstvovanje te vzvišeno plemenite misli.

V izvrstni knjigi nižjeavstrijskega deželnega svetovalca g. dr. Franciška Hueberja: „Kinderschutz und Jugendfürsorge in Österreich“ (izšla je v c. kr. dvornem založništvu šolskih knjig 1911) izražena so dotična pravna in organizacijska načela. Prav bi bilo, da bi se ta knjiga v interesu stvari dobro razširila!

Posebno razveseljivo je, da sodeluje tudi država na tem polju in želeli bi le, da bi kmalu zakon postali načrti, zadevajoči kazensko ravnanje z mladostniki in oskrbovalno vzgojo, o katerih se je lani posvetovala gosposka zbornica.

Z zadoščenjem moramo konstatirati, da se je doslej na polju oskrbe s pridom delovalo od strani društev in zasebnikov, ali vse to se je vršilo dosihmal le razkosano, moči so se razblinjemale, enotnega vodstva ni bilo.

Mladina prihaja čim dalje bolj zanemarjena, posurovela, zločinska; treba jo od moralčne propasti odvrniti, treba njena slaba nagnenja v kali ugonobiti, zato pa se danes pač upravičeno smatra, da „oskrba“ (Fürsorge) sama tem zlim razmeram ne more priti v okom, ako se ne uveljavi tudi še „predoskrba“ (Vorsorge).

Razveseljiv početek take predoskrbe vidimo v vstvaritvi „uradov za otroško obrano“ (Kinderschutzämter) na Moravskem v Ostravi in Brnu; tudi na Dunaju je vstvaritev že v tiru. Vodilno načelo teh uradov je, mladino obraniti zlih vplivov. Sestajajo iz upravnega in delovnega odbora. Slednji odbor ima nastavljene uradnike, pa tudi prostovoljne sočlane obojega spola.

Izpolnjevanje nalog teh uradov za otroško obrano temelji na inštitutu „varuštva po poklicu“. Delé se pa naloge teh uradov takole:

1.) Predvsem preskrbljujejo vse, kar treba za pravno varstvo otrok; to so toraj posli varuštva po poklicu v ožjem smislu, posredovanje in predlaganje varuhov, posvetovanje z varuhi in pripomoč mladinskemu sodniku.

2.) Preskrbljujejo vse, kar treba za telesno varstvo otrok. Neposredno nadzirajo vse varstva potrebne otroke, jim poiščejo rejnike, le-té nadzorujejo, dajejo zdravniške svete, upravljajo zavetišča za dojenčke, nabirajo podpore, organizujejo zasebno dobrotelost.

Urad za otroško obrano naj ima z vsemi v poštev prihajajočimi uradi in javnimi dobrotelnimi zavodi stike, sodeluje naj pri ustvaritvi novih organizacij v interesu otroške obrane. V tem je jasno izražena misel enotnega vodstva, s tem je zagotovljen centralno organizirani postanek velevažnih, nujno potrebnih naprav za občno dobrobit.

Nemčija je zgodaj uvedla take urade za otroško obrano in se more ponašati z lepimi uspehi; iz njenih zavodov črpali so izkušnje prvi na Moravskem vpejani uradi enakega delokroga. Naj bi druge kronovine avstrijske zamujeno skoraj že dopolnile!

Še v nekem drugem oziru so razmere v Nemčiji boljše od naših. Tam je uvedena pogojna pomilostitev mladostnih obsojencev. Ta na podlagi zakona obstajajoča uredba je že marsikaterega zanemarnenega mladostnika rešila pred prepadam zločinstva. Akti o mladostnih zločincih se predložé po dognani razpravi justičnemu ministerstvu, ki izreče „pogojno pomilostitev“, na kar pridejo akti k pristojnemu društvu za oskrbo. Naloga le-tega je, da mladostnika izroči „sposobnemu oskrbniku“ (Fürsorgeperson). Na ta način dobi pogojna pomilostitev svoj poseben pomen.

Pa ne samo tako pomiloščeni, ampak tudi iz kaznilnic in prisilnih delalnic odpuščeni so v Nemčiji deležni obrambene oskrbe. Občine, ki bi sicer bile upravičene take osebe izgnati, morajo na odredbo oblastvenega oskrbovalnega urada tako odredbo opustiti. Tudi policijsko nadzorstvo sme se nadomestiti z oskrbovalnim nadzorstvom (Schutzaufsicht). Agende teh uradov se množe čedalje bolj i po številu i po značaju, zato pa morajo imeti uradi zelo sposobne uradnike.

Pravec vseh mnemj poklicanih strokovnjakov teži za tem, da naj si gredo obrambena oskrba, kazensko pravo in kazenska izvršba druga drugi na roko v svrhu, da se mladostnike obvarje pred zločinskimi brezdnom, odnosno da se mu dá, ko je zapustil kraj, kjer je prestal kazen in dal človeštvu zadoščenje za storjeno mu krivico, nekako popotnico za nadaljne, boljše in dostojnejše življenje do konca svojih dnij.

V vsa ta in enaka važna vprašanja je posvetilo društvo za prisilno vzgojo in oskrbo in je storilo tekom desetletnega svojega obstanka mnogo koristnega, osobito pojašnjevalnega dela.

Osobito je pokazalo v javnosti pota, po katerih edino bi bilo moči vedno rastoči zanemarjenosti in kriminaliti mladine priti v okom. Komur je otroška obrana in mladinska oskrba na srcu, gojil bode pač iskrene želje za nadaljni prospeh tega društva in njegovih plemenitih teženj.

Dostavek uradn.: Plemenite svrhe ima v članku omenjeno društvo oziroma urad. Naša menenje je, da mora biti vsa ta oskrba postavljena na trdni temelj to je: versko-nravno vzgojo, kar n. pr. imajo pred očmi „patronati družbe sv. Vincencija, ali „se-rafsko delo ljubezni“, tudi „salezijanska vzgojevališča“ itd. Ako bi pa omenjeni „uradi“ delovali zgolj po birokratičnem načinu, bi ne dosegli posebnih uspehov.

Dopisi.

Brusnice 8. jul. — Ker smo morali za zadnjo številko dopis odložiti, posnamemo nekatere zanimivosti: Dne 24. junija, okolo 3. ure pop. ravno, ko so gabrski fantje v gojzdu pripravljali mlaje za cerkveno žegnanje sv. Jan. Krst., izbruhnil je v Gabriji ogenj, ki je vpepelil 39 gospodarjem vsa poslopja (111 krovov), vso krmo, orodje, živež, obleko, in tudi nekaj denarja je zgorelo. Žrtev tega strašnega požara (bilo je naenkrat 40 poslopij v ognju) je bilo dvoje, dve in 4 leta starih otrok, o katerih nekateri trdijo, da sta zakurila v listnici. Pogorelo je 37 prešičev, 6 goved in 1 konj. Ljudje bili so večinoma na polju. Vas leži v kotlu tako, da še marsikdo, ki je videl dim, ni mogel misliti na kak požar. Sreča v nesreči je bila, da je veter pihal bolj v Gorjance, ker sicer bi bilo še kakih 50 številk žrtev požara in beda bi bila tolikanj večja. Ljudje, kolikor jih je bilo doma, so zbegani letali sem ter tje, niso si znali pomagati. — Otroci jokali, živina tulila, tramovje pokalo, plamen švigal. Strah in groza! — Prvi gasilci so bili orožniki iz Rateža, Novega mesta in Cerovca. Delali so za žive in mrtve 30 ur, dokler so ogenj omejili. Njim se imamo zahvaliti, da smo drugi ostali. Pohvalno naj omenimo, da smo videli na pogorišču g. župana Zurca. Kakor hitro je slišal, da gori, je zapregel svojo brzonogo Cebro in v najhujšem diru privozil v Gabrije, da je ljudem prinesel tolažbo in svet. Takoj je popisal vse prizadete in še tisto noč poročal merodajnim činitelem v Ljubljano in tako pričel s pomožno akcijo.

Ljudje so res velike reve. Nimajo kaj jesti, ne obleke, ne prenočišč. Pri sosedih se stiskajo in tiho prenašajo svojo bedo. Pomilovanja so vredni in podpore toliko bolj, ker so se radi večkratnih uim in slabih letin zadnja tri leta jako zadolžili. Iskali so zaslužka v Ameriki, pa ga tudi niso našli. In tako jim preti gospodarski polom, ako jim hitro ne pride izdatna pomoč od države, dežele in rojakov. Sreča v nesreči je to, da so se hitro našli usmiljeni ljudje in na pomoč prihiteli tem revežem, ter jim darovali denarja, obleke in tudi živil. Prvi darovalec je bil g. župan Zurec, preč. dekanijska duhovščina in slavna posojilnica v Kandiji, ki je za prvo silo dala 400. Tudi od drugod prihajajo podpore v denarju in v obleki. Bog plati vsem dosedanjim dobrotnikom! — Pogorišče si je prišel ogledat dež. poslanec gosp. Jos. Dular, in na sv. Petra dan je prihitel nas tolažit naš vrli dež. poslanec g. Ev. Jarc. Obljubil nam je, da dobimo podporo za nakup semenske ajde in za nabavo živine, ki nam je zgorela. (Dozdaj je že nakazanih 3000 K, ki jih je gosp. poslanec pri dež. odboru dosegel.) Prinesel nam je tudi zagotovilo izdatne državne podpore. Gosp. poslanec nam je pri tej priliki svetoval, kako si naj zdaj pravilno svoja domovja postavimo, ter nas opozoril na dež. podporo za tako napravljena poslopja. Ker imamo pôdov in skednjeve, smo ga tudi naprosili, da nam izposluje motor, da si žito izmlatimo. Zdaj smo spoznali tudi potrebo gasilnega orodja, napajališč in vodovoda, katerega izpeljava ni nemogoča. Obljubil nam je, da si bo prizadeval dobiti dovoljenje, da bodo za ta slučaj izjemoma smeli delati pri postavljanju našega domačja tudi taki tesarji in zidarji, ki nimajo „patenta“. Sam je bil globoko ginjen, ko je videl tako razdejanje te velike vasi. Daroval nam je 100 kron. Hvala mu!

Dne 1. julija je bil na pogorišču v spremstvu domačega župnika preblagorodni gospod vladni svétnik, c. kr. okr. glavarja g. barona Rechbach, ki se je s pogorelci prijazno pogovarjal, jih tolažil, jim dajal nasvete in jim dal upanje na izdatno podporo, ki jo bo dobil tudi od Nj. Veličanstva. — Nesreča, v katero smo pahnjeni, se je širom kranjske dežele hitro raznesla in, hvala Bogu, in usmiljenim ljudem, dan za dnevom prihajajo podpore za nas bodi si v denarju, bodi si v obleki. Pa saj smo tudi potrebni, kajti požar nas je oškodoval za 185.000 K, a zavarovalnina znaša samo kakih 32.000 K, katerih pa popolnoma še niti prejeli nismo. Zakaj? ne vemo. Reklo se nam je, da dobimo drugo polovico v 8. dneh. — Vsa čast pa vzajemni zavarovalnici v Ljubljani, ki je svojim članom kar po pošti poslala zavarovane svote.

Dragi rojaki! V veliki stiski smo, zato Vas prosimo, usmilite se nas in darujte nam, zlasti tisti, ki še do zdaj nič niste darovali, bodi si lesa ali pa — tudi lepo prosimo, da bi nam za „Bog lonaj“ pripejlali kaj materijala. Sami si ne moremo pomagati. Sosedje nam pa tudi vsega ne morejo storiti. — Bog Vam stotero povrni, kar ste do zdaj nam darovali, bodi si v denarju, obleki, ali živilih. Ljubega Boga bomo prosili, naj Vas enake nesreče obvaruje. — Dne 3. julija vrnilo se je več Amerikancev —

Gabrcev — pogorelcev. Videli smo med temi tudi očeta onih dvoje otrok, ki sta bila žrtev strašnega požara. Kako se je veselil Janez Zevnik, da vidi svojo družinico! Pa prišel je na prazno — na razvaline.

Z novomeške sosesčine. — Tudi v Novomestu ima liberalna Klinčeva zveza prijateljev. Baje je nabral neki zelo vpluden meščan (trgovec), ki ima za čast, da pogosto pohaja med duhovsko družbo, lepo število naprednih pooblastil za topliško občinsko volitev, ki so bila odločilen prispevek ondotnim liberalnim kandidatom. Nadejati se je, da bodo hvaležni Topličani od sedaj kar trumoma pohajali v njegovo trgovino tako, da klerikalci iz sosesčine niti na vrsto ne bodo mogli priti. Čestitali bi mu že kar naprej k tej nepričakovani sreči, ko bi sličen slučaj ne bil varal nekega omahljivca, ki je pri predzadnji volitvi trdno stal za Gangla. V zahvalo za to niti toliko ni dobil, da bi si kaj v oči vrgel. Klerikalni kmetiči, večji in manjši, celo sirotni hišarji so bili njegova najboljša „kundšaft“. Pri zadnji volitvi je to uvaževal, ter je posegel po Jarcu meneč: od klerikalcev živim, z njimi moram držati. — „Zaletel malokedaj prav naredi, dober premislek je pa bolji, kakor 3 dni hoda“ — pravi pregovor — ali pa: kjer te ne srbi, se ne praskaj. — Znani večletni tekmeč sedanjega župana je nedavno natihoma zbral nekaj zaupnikov v posvet v Novomesto. Pa so imeli od začetka tudi en malo smole, niso imeli ugodne prilike tajnosti svojega liberalnega srca si zaupno odkrivati. Na to so izvolili posetiti zadovoljnega Kranjca, kjer so se prostodušno posvetovali o kandidatih (menda so jih že izbrali 24), o agitaciji, o pooblastilih in sploh o volitvi. — Zakaj se shajajo v ptuji občini tako skrivno, ne vemo, ali se boje, ali jih je sram, ali pa si žele nazaj starih časov, ko so hodili možje v Mesto volit župana. Napredni so, pa bi imeli tako zastarano, nazadnjaško misel! G. kandidat za županski sedež se posebno s tem sam priporoča, da bo zastoj, pa tudi bolje županoval. Besede so res dostikrat po ceni, a dejanja so navadno draga! Zastoj mora že po občinskem zakonu vsak župan opravljati župansko službo, kakor tudi drugi odborniki, samo povračilo za gotove stroške mu gre iz obč. blagajne. Da bi se pa tudi tem odpovedal za vso dobo županovanja ali da bi še celo tajniško službo v tako številni občini opravljal zastoj, pa take besede ni smatrati resne, četudi ima županska čast veliko privlačno silo. Sicer pa dandanes živimo v materijalistični dobi in ob enem v znamenju visoke draginje, vsako delo se mora dobro plačati, še slabo, dobro tem bolje. Znana prislovica je dandanes še najbolj resnična: „šenk je umrl, zastoj“ ga je pa pokopal.“ — G. kandidat, iz te moke ne bo kruha. — Somišljeniki liberalni pa kakor g. kandidat, trdijo, da bo vse bolje županoval. — Tudi o tem prav opravičeno dvomimo. Res veliko potreb ima naša kmečka občina, naj samo omenimo obe občinski cesti, ki čakate že nekaj časa opravičeno za vsprejem med deželne ceste, melioracije so nam potrebne v vseh panogah kmetijstva, vsaka vas ima svoje potrebe in zahteve in zasebniki tudi mnogo, vse to gre največ potem in dovoljenjem vesele deželne odbora, ki stoji z V. L. S. Da je v takih zadevah dober uspeh od naklonjenosti največ odvisen več kakor pa od vseh paragrafov, tega smo prepričani. — Kako naklonjenost bi pa liberalni župan imel pri sedanjih razmerah navzgor, naj vpoštevamo mero, s katero bi on kot trd liberallec klerikalnemu županu delil. Tudi na Dunaju je treba županu potrkati dandanes, kje bi našel blagohoten sprejem? Pri naših poslancih? K njim si ne bo upal, ker jim je političen nasprotnik. Drugi se pa ne bodo brigali za kmečkega župana k večjemu da mu povedo kako prijazno besedo, ki sploh nič ne pomeni. Od lepih besed ni nobeden sit. Sicer bi pa imel tudi doma čez glavo sitnosti, nenaravna je zveza klerikalne občine z liberalnim županom. Uh! Smola povsod! pa nezadovoljnost v občini! To je že preveč! Bati se nam je pa, da nas bo navajal v liberalni tabor, in bi mogoče pri prihodnji državno-ali deželnozborski volitvi mnogi liberalno volili. — Oj, to bi nas bilo zopet sram!

Semič. — Slavnost petindvajsetletnice gospoda nadučitelja Matija Bartel. — Primerno je, da se tu ohrani tudi potomcem v spominu izvanredna slavnost, ki se je tu priredila v čast možu, ki med nami blagonosno deluje že 25 let. Slavnost se je pričela v soboto 15. t. m. v šoli; učenci in učenke, zbrani pod vodstvom gg. učiteljic in navzočih šolskih odbornikov, so pozdravili in častitali gosp. jubilaru ter mu poklonili venec z lepimi trakovi in napisom: učenci in učenke gosp. nadučitelju. — V nedeljo 16. t. m. je v ozališani cerkvi pel sv. mašo z azistenco slavljencev sin gospod Bertold Bartel, župnik v Zelimljah; domači gosp. župnik Dostal pa je v pridigi omenjal zaslug g. nadučitelja, ki si jih je pridobil kot šolnik, organist in cerkveni ključar. — Popoldne o

5. uri se je pričela veselica. Gimnazijec R. Marn je deklamiral „Jeftejevo prisego“, gg. učiteljice in 1 učitelj z g. L. Kaftanom so priredili predstavo: Bratranec. — Po dobro izvršeni igri nastopi g. župan Plut s svetovalci, našteva zasluge g. slavjenca kot učitelja in občinskega tajnika in njegov trud za posojilnico, dosego sejmov in brzojavne postaje ter mu poda lepo diploma častnega občana. — Na to nastopi načelnik prostov. požarne brambe ter po govoru poda na lepi blazinici srebrn lavorov venec s slovenskimi trakovi kot ustanovitelju in tajniku požarne brambe. Sosedni g. učitelj ga zahvaljuje za njegovo kolegijalnost in ljubeznivost ter mu pokloni od učiteljstva na lični blazinici v škatlici zlat prstan z briljantom. Gosp. nadučitelj Šetina iz Črnomlja mu častita v imenu vsega učiteljstva v okraju in našteva njegove vrline. Vsakemu govorniku posebej se jubilat zahvali ginjenim srcem. Ko se je imelo začeti pri večerji živahneje razvedrilo in krepčilo, je nastala huda ura. Radi tega je polovica gostov morala iti v sobe. Ker je isti čas v bližini na dveh krajih strela udarila, so ognjegasci, zvesti svojemu geslu: na pomoč, ter mnogi drugi šli gasit. Pogorel je en hram in en kozolec. — Semičani so se svojemu nadučitelju posebno hvaležne izkazali, kar je povdaruil v svoji zdravici izmed gostov preč. g. kanonik Virant. To kaže, kako ljudstvo spoštuje delavnega, požrtvovalnega in za ljudsko izobrazbo vnetega učitelja, ki tudi duhovščino podpira v tem stremljenju. Čast in zahvala vsem, ki so k tej slavnosti pripomogli; poslavlili so vrlega moža, poslavlili pa tudi semiško župnijo.

Podgrad. Treščilo je dne 14. t. m. ob polu 1. popoldne v kozolec Jožefa Kastelic iz Vine vasi št. 15. Gospodar je s svojo ženo in sinom ob istem času spravljal mrvó na kozolec. Strela ni nobenega poškodovala, pač pa je kozolec pogorel do tal. Zgorela sta tudi sosednja kozolca: Franceta Staniša št. 12 in Jožefa Cimermančič št. 16. Vsi trije kozolci doplarji so bili naloženi s senom, ki je vse zgorelo. — Prejšnji dan se je zgodila tudi nesreča. Posestniku Janezu Jeriček je vol zasadil rog v dimlje in mu precej raztrgal mišice.

Ljubljana. — Poročilo o občnem zboru „Družbe sv. Rafaela“ v Ljubljani, dne 25. junija 1911 v dvorani Ljudskega doma. Občni zbor otvori z običajnim pozdravom predsednik dr. Vladislav Pegan. Izvaja dalje: Cilj Rafaelove družbe je znan: varovati izseljence. V minolem letu je storila družba velik korak naprej. Posrečilo se je dobiti od deželnega odbora in družbinega osrednjega odbora na Dunaju toliko podpore, da se lahko vzdržuje tajnik skupno z Jugoslovansko Stopkovno Zvezo. Za prihodnost čakajo družbo važne naloge. Potrebni so kolodvorski misijoni. — Taki misijoni stanejo veliko denarja, mi ga pa žal nimamo; imamo ga komaj toliko, da vzdržujemo pisarno. Pač pa bodo misijoni mogoči sporazumno z društvom „sv. Marte“ v Ljubljani in v Gradcu. Druga važna naloga je: Posredovanje pri oblastvih. Ljudje v inozemstvu žive mnogo v konkubinatih, ker ne vedo, kako dobiti potrebne listine. P. Dr. Gvidon Rant je nasvetoval pismeno, naj bi to delo prevzela „Rafaelova družba“. V takih kot jasno nujnih slučajih je družba po svojem predsedniku posredovala pri raznih uradih brezplačno. To sta dve novi panogi društvenega delovanja. Trgovsko ministerstvo je sklenilo mnogo važnih stvari, da se v bodoče imajo vršiti v prid izseljencem, a do sedaj tega še ni izdalo v javnost. Predsednik in izvršujoči tajnik Fr. Rus sta si v Trstu osobno ogledala parnik Martha Washington in izseljeniški dom parobrodne družbe „Austro-Americana“ ter našla, da sicer ni vse v najlepšem redu, vendar pa mnogo bolje kot pri nekaterih drugih družbah. Izseljeniški dom je pač za vse narode, zlasti tudi za Žide. Obljubljeni je, da se zgradi posebna katoliška kapelica v dveh letih. Potniki se navadno zavajajo ali pa tudi naravnost goljufajo. „Rafaelova družba“ jim daje navodila glede cen in agentur, in kako postopati, če se jim gode krivice na potu, in kako na ameriških tleh, zlasti pred strogo komisijo na Ellis Islandu. Predvsem se na ta način preprečijo krivice za druge izseljence. Važni poleg navodil so tudi znaki „Rafaelove družbe“, ker jih parobrodne družbe prav dobro poznajo in vedo, da pritožbe od te strani nekaj pomenijo. To so glavne stvari, zaradi katerih naj se vsak izseljenec zglosi predno se poda na pot pri „Rafaelovi družbi“. Profesor bogoslovja dr. Janežič k predsednikovemu ozir. tajniškemu poročilu navaja med drugim tudi to: „Zahvala gre ‚Rafaelovi družbi‘, da skrbi za organizacijo.“ Sam je poskusil, da se potom „Rafaelove družbe“ mnogo izve in doseže. S snovanjem izseljeniških odsekov je težava povsod. Treba bi bilo človeka, ki gre od društva do društva. Takih „agentov“ bi bilo treba, sicer z odseki še 20 let ne bo nič. Bere še marsikdo, a stori kaj malokdo. Dr. Pegan meni, da se bo tudi tega dela poprijela čast. duhovščina. V stiku z gg. v Ameriki se dela na to,

da dobe Slovenci in Hrvati v Ameriki lastni dom, ki bo važen za naše izseljence, ker bodo ločeni od drugih rodov. Omogočila ga bo naša vlada. Dosedanji dom je bil za vse Avstrijce vkup, a v židovski upravi, zato so bili vsi z njim nezadovoljni. Njemu (dr. Peganu) se je nekoč na Dunaju dejalo, da bo ločitev težko šla. Sedaj pa se je vlada odločila, da omogoči lasten dom za Slovence in Hrvate, a za slednje le iz tostranske državne polovice. Glede tega doma smo v dogovoru z Ameriko, a glavnega odgovora še nimamo. Namesto blagajnika Al. Kocmurja, ki je odsoten, poda blagajniško poročilo Fr. Rus. Dr. Pegan predlaga namesto nenavzočega pregledovalca računov P. Mateliča absolutorij, ker so računi v redu in ni ugovora. Sprejeto. Preide se k volitvam. Po pravilih izstopi 5 najstarejših članov. Ti so: dr. Pegan, Fr. Kristan, dr. Janežič, V. Gašperin in M. Moškerc. — Župnik I. Kalan je naznanil svoj odstop. Sajovic predlaga, da se iznova volijo vsi odstopivši gg. člani v odbor. Namesto I. Kalana in V. Gašperina sta bila izvoljena na novo v odbor dr. Al. Nastran, duhov. kongr. lazaristov in Alojzij Kovačič, vodja Salezijancev. V prvi družbeni seji se uvrste častna mesta odbornikov. Po običajni zahvali za vdeležbo zaključí predsednik dr. Pegan občni zbor.

Rafaelova družba.

Domače in tuje novice.

Zdravstveni svet novomeški je izvolil načelnikom: p. n. g. prošta dr. Elberta, podnačelnikom, župana Jos. Zurca.

V kuratorij ženske bolnice so izvoljeni gg.: Zurc, Rozman in Božič.

Provincijal usmiljenih bratov Med. dr. p. Ansgar Hoenigman je zadnji teden obiskal kandijsko cesar Fran Jožefovo bolnico.

Šolstvo. Ministerstvo je dovolilo, da se sme matematika na utrakvističnih gimnazijah na Kranjskem od VI. do VIII. razreda sukcesivno s slovenskim poučnim jezikom poučevati.

Salonski koncert pri Tučku je donesl pogorelcem v Gaborju 15932 K.

Umrli je 10. julija upokojeni učitelj Peter Pogačnik v Kandiji ter bil pokopan na šmihelskem pokopališču. P. v m.!

Umrla je v Ljubljani udova po † profesorju Ivanu Vrhovec gospa Amalija. Njen soprog je za svojega učiteljevanja na tukajšnji gimnaziji sostavil zgodovino. Novega mesta, ki jo je izdala Slovenska Matica. Udova je zapustila tri sinove.

Oklic! Vsled odloka c. kr. dež. vlade z dne 11. julija t. l. št. 18.709 se z ozirom na dejstvo, da se kuga v gobcu in parkljih na Hrvaškem, posebno pa v okrajih, ki mejé na Kranjsko, vedno bolj širi in obstoji nevarnost, da se kuga posebno tudi po osebnem prometu lahko zatrosi na Kranjsko, kmetovalcem naznanja, da so na Kranjsko mejoči hrvaški okraj Jaska, Karlovac, Delnice, Vrbovsko, Čabar in v teh okrajih večinoma na Kranjsko mejočih občin okuženi po kugi v gobcu in parkljih in da se ta kuga močno širi. Opominja se, da je prepovedan uvoz parkljarjev, to je govede, ovac, koz in prešičev iz rečenih hrvaških okrajev na Kranjsko, da se vsled razglasa z dne 29. maja 1911, št. 14.846 parkljarji (govoda, ovce in koze) tudi po poti ne smejo goniti na Hrvaško, da se pa vkljub tem omejitvam v živinskem prometu kuga v gobcu in na parkljih tudi po živahnem osebnem prometu lahko zatrosi. Prebivalstvo se toraj pozivlja radi nevarnosti zatrosenja omenjene kuge po možnosti opustiti osebni promet z rečenimi hrvaškimi okraji. Živinorejcem in svojcem se svetuje, da se, ako imajo opraviti na Hrvaškem, preden stopijo v svoje lastne hleve, osnažijo in premenijo obleko in obuvalo. Prebivalstvo se svari, da prenočuje tuje osebe v svojih hišah in hlevih. Slednjič se kmetovalci pozivljajo, da sodelujejo z vsemi močmi, da se kuga v gobcu in na parkljih iz Hrvaškega ne zanes v naš okraj in s tem odvrne kmetijstvu neizmerna škoda.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo.

Katoliški shod jugoslovanske mladine ob desetletnici slov. kat. akad. tehn. društva „Zarje“ dne 24., 25., 26. in 27. avgusta 1911 v Ljubljani. Spored: I. Dne 24. avgusta: Ob 3. uri popoldne: Občni zbor „Slovenske dijaške zveze.“ Ob 4. uri popoldne: Občni zbor „Slovenske Straže.“ Ob 8. uri zvečer: Pozdravni večer, ki ga priredi Slov. katol. akad. tehn. društvo „Zarja.“ — II. Dne 25. avgusta: Ob pol 9. uri dopoldne: Sv. maša. Ob 9. uri dopoldne: Slavnostno zborovanje ob desetletnici Slov. katol. akad. tehn. društva „Zarja.“ Ob 3. uri popoldne: Zborovanja dijaštva v odsekih. Ob 7. uri zvečer: Akademija, ki jo priredi „Hrvatski djački savez“, nato predstava, ki jo prirede slovenski abiturijentje. — III. Dne 26. avgusta: Ob 8. uri dopoldne: Vzpo-

redna zborovanja: 1. Skupno zborovanje dijaštva. 2. Delegacijsko zborovanje: a) Mladeniških zvez, b) Marijinih družb, c) „Orlov“, d) Društva rokodelskih pomočnikov. Ob 11. uri dopoldne: Občni zbor „Slov. krščanske socijalne zveze.“ Ob 3. uri popoldne: Občni zbor „Lige slovanskih katoliških akademikov.“ Ob 5. uri popoldne: Skupno zborovanje vseh mladinskih organizacij. Ob 8. uri zvečer: Vzporedno: a) Komerz „Lige“, b) Predstava v „Ljudskem domu.“ — IV. Dne 27. avgusta: Ob 8. uri dopoldne: Spreved k sv. maši. Ob 9. uri dopoldne: Sv. maša na Kongresnem trgu. Ob pol 10. uri dopoldne: Manifestacijski obhod. Ob 10. uri dopoldne: Ljudski tabor. Ob 4. uri popoldne: Javna telovadba „Orlov.“ Ob pol 7. uri zvečer: Nastop zveze pevskih zborov „Slov. kršč. soc. zveze.“ aranžira Slov. glasbeno društvo „Ljubljana.“

Šolstvo. Na tukajšnji nadaljevalni dekliški šoli se bo z letošnjim šolskim letom otvoril 3. oziroma 8. razred.

Izlet na Gorijance v nedeljo 16. julija se je dobro obnesel.

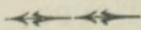
Požar je upepelil 102 poslopja v Ukvah na Koroškem.

Nesreča s samokresom se je pripetila Danijelu Kolarič, delavcu lesne tovarne v Gorjancih. Ko ga je snažil, nevede da je nabit, se mu sprožil in krogla mu prebije dlan leve roke.

Hudourje je zadnji teden po mnogih krajih tudi na Dolenjskem napravilo dosti škode. Tako je toča potolkla v topliški občini posebno okrog Soteske. Oglasila se je tudi v metliški in suhorski župniji.

Strašna železniška nesreča se je pripetila pri Mühlheimu na Badenskem. Od Basela proti Hamburgu vozeči brzovlak je skočil s tira; vagoni so se razbili, potnikov je mrtvih in ranjenih okrog 50.

Ameriški novičar. V Colorado City je umrla Marija Novljan, rojena v Dolenji vasi pri Ribnici. Zapustila je soproga s 4 otročiči. — V Chicagi pa je umrl Anton Skala, doma iz Semiča; bival je ondi 22 let. — Mladenič Anton Avsec, doma iz Dolža stopiške fare, je zgubil življenje v Calumetu vsled ne previdnega ravnanja z revolverjem, kateri se je tovarišu Golobu sprožil ter mladeniča zadel uprav v srce, da je bil takoj mrtev. — V Clevelandu je umrla Uršula Pečjak, doma iz vasi Gradnec pri Hinjah. Bila je tam 25 let ter zapustila 10 otrok. — Blaž Hauptman, doma iz Šmartna pri Litiji, se je v Forest City, Pa. ponesrečil ter utonil. — Poročili so se v Calumetu: Ivan Avguštin iz Vavtevasi s Terezo Jenič s Podgrada; Filip Glad iz Vrbovskega z Marijo Kavšek iz Starega Trga pri Poljanah; Josip Novak iz stopiške fare z Marijo Šusteršič iz šmihelske fare; Peter Butala z Griča pri Črnomlju z Marijo Fink; Ivan Novak iz semiške fare s Franco Kužnik iz Mirne peči; Fr. Brezovar s Stopič z Jozefo Murn; Marko Kalčič z Ano Požek iz Dragatuša.



Gospodarske drobtine.

— **Oddaja čistokrvnih plemenskih bikov, krav in telic.**

Iz državne podpore, ki odpade na kranjsko deželo za povzdigo živinoreje glasom državnega zakona z dne 30. decembra l. 1909. za letošnje leto, in z deželno podporo se nakupi jeseni večje število plemenskih bikov, krav in telic čistokrvnih pasem, ki so za izboljševanje govedi na Kranjskem primerne. Nakup in oddajo te plemenske govedi s pomočjo omenjene državne podpore izvršita po določilih zakona z dne 30. decembra l. 1909. po medsebojnem dogovoru deželni odbor kranjski in c. kr. kmetijska družba kranjska. Nakup plemenske živine iz državne podpore je prevzel dogovorno z deželnim odborom kranjskim glavni odbor. Oddaja te živine se bo pa vršila dogovorno z deželnim odborom, zato je vse prošnje za plemensko živino vlagati pri glavnem odboru, ki jim je ustreči z ozirom na sredstva, ki bodo na razpolaganje. Vsak prosilec naj se zglaši le za živali tiste pasme, ki je dotični pokrajini primerna, oziroma kjer je že vpejana. V prošnji se mora jasno povedati, za katere pasme plemenske živine prosilec prosi. Na prošnje za živali tistih pasem, ki niso primerne prosilčevi pokrajini in ki niso pravočasno vložene, se kratkomalo ne bo oziralo. Pri oddaji plemenske živine (bikov, krav in junic) se bo oziralo tamkaj, kjer so živinorejske zadrage, prvi na te, povsod drugje pa pri oddaji plemenskih bikov naj v prošnje podružnic in županstev, in potem šele na zasebnike. Prošnje je vložiti do 31. avgusta t. l. pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Na prepozno došle prošnje se kratkomalo ne bo oziralo.

— **Prošnje za plemensko goved.** Vsak prosilec za kako plemensko govedo mora v prošnji naznaniti, oziroma se zavezati:

1.) da je pripravljen njemu prisojeno plemensko govedo sprejeti ob pravem času na oni postaji, ki bo določena, in sicer tisto žival, ki jo določi odbor; 2.) da plača ob sprejemu plemenske govede polovico nakupnih stroškov, in sicer takoj, kajti na upanje se nobena žival nikomur ne izroči, in 3.) da podpiše zavezno pismo, da se zaveže imeti prejetega bika toliko časa, dokler bo za plemo sposoben, najmanj pa dve leti, ravnati z njim po navodilih umne živinoreje in se tozadevno podvreči tudi nadzorstvu deželnega odbora. Prejete živali ženskega spola se morajo rediti za plemo toliko časa, dokler so za to sposobne, in sicer pod pogoji, ki so veljavni za bika. Kdor se ne drži vseh točk zaveznega pisma, ali komur po njegovi krivdi sprejeta žival pogine ali za plemo nesposobna postane, se zaveže povrniti ostalo polovico kupnine. Oni živinorejci, ki dobe plemenskega bika, kupljenega iz dežele ali državne podpore, dobe za vsak mesec, ki imajo bika čez dve leti, po 10 K nagrade, a morajo imeti bika najmanj štiri mesece čez dve leti. Ta nagrada se izplača le onim, ki pravilno in redno vodijo po zakonu predpisane skočne zapisnike, in sicer le za čas, ko se je bik resnično rabil za plemo.

— **Sestanek absolventov kmetijske šole na Grmu** se priredi 19. in 20. avgusta t. l. Pri tej priliki se bo praznovala tudi petindvajsetletnica zavoda in sicer s sledečim programom: V soboto 19. avgusta: Ob polu 6. uri popoldne: Sprejem gostov na kolodvoru. Odkazanje prenočišč. Ob 7. zvečer: Prijateljski sestanek pri Štemburju v Kandiji. Ob 9. zvečer: Kres na Grmu. V nedeljo 20. avgusta: Ob 8. zjutraj: Sv. maša pri Božjem grobu. Ob 9. dopoldne: Pozdrav in nagovor došlih gostov v šolski dvorani. Ogledovanje zavoda. Ob polu 1. popoldne: Skupni obed v šolski dvorani. Ob 4. popoldne: Zborovanje absolventov v svrhu stanovske organizacije. — Čas za prigrasitev je določen do 1. avgusta. Pripravljalni odbor.

— **Kmetijsko nadaljevalni tečaj za ljudske učitelje,** ki traja od 17. julija do 29. avgusta na Grmu, šteje 27 udeležnikov in sicer 20 učiteljev iz Kranjskega in 7 iz Goriškega. Iz Kranjskega se ga udeležujejo sledeči učitelji: M. Bajc, nadučitelj v Iskavasi, K. Fink, učitelj v Vel. Laščah, I. Gabrovšek, nadučitelj v Spod. Idriji, I. Golob, nadučitelj na Raki, R. Gostiša, učitelj v Idriji, I. Grad, nadučitelj v Košani, L. Hladnik, šolski voditelj v Št. Petru, R. Horvat, nadučitelj v Zagorju, Fr. Jordan, nadučitelj iz Ihana, I. Kobal, nadučitelj v Grahovem, F. Kotlušek, učitelj v Spod. Kartelevem, F. Krmelj, nadučitelj v Komendi, St. Legat, šolski voditelj v Spod. Logatcu, A. Marok, nadučitelj v Nemškivasi pri Trebnjem, L. Marn, šolski voditelj v Grosupljem, I. Mihelič, učitelj v Predvoru, Jože Pečnik, nadučitelj v Št. Jurju pod Kumom, I. Polak, nadučitelj v Št. Vidu pri Zatičini, Fr. Silvester, nadučitelj v Št. Lovrencu in I. Štrekelj, učitelj iz Vrhnik. Iz Goriškega obiskujejo tečaj: R. Gradnik, nadučitelj v Kozani, V. Gregorič, nadučitelj v Opatjem Selu, R. Fajgelj, nadučitelj v Sedlu, H. Klavara, nadučitelj v Gor. Polju, A. Macarol, nadučitelj v Gorjanskem, A. Mervič, nadučitelj v Povirju in Bogomir Mozetič, šolski voditelj v Hudi južini. Učitelji imajo vso potrebno oskrbo v zavodu na Grmu.

— **Poučni izlet učencev kmetijske šole na Grmu** se je priredil letos od 12. do 14. julija. Prvi dan so bili učenci v Klevevžu, v Bojniku in Malkovcu, kjer so si ogledali kleti in vinograde najboljših naših vinskih gor. Posebno gostoljubno so bili sprejeti od grajščaka Ulma v Klevevžu in sicer na domu kakor tudi v Bojniku, kjer ima g. Ulm krasne nasade, gostoljubno so bili sprejeti pa tudi od g. Prijatja v Malkovcu, Tržišču in od g. Simončiča v Radečah, kamor so prišli na večer čez Št. Janž in Brunek. Drugi dan so šli iz Radeč v Medvode in na Robež, kjer so si ogledali deželno posestvo, ki je bilo lani kupljeno in prirejeno za rejo plemenskih bikov, ki se imajo kupovati v deželi. Naprave v Robežu so bile kaj spodbudne za izletnike in je deželi čestitati na tej pridobitvi. Tretji dan je peljala pot v Selca, kjer so se učenci na lastne oči prepričali, kako se dajo hlevi in živina izboljšavati tudi na kmetih, če je kaj resne volje med gospodarji. Ves izlet je vreden obširnega popisa, toliko dobrega so učenci na tej poti pridobili. Na vsak način je šteti ta izlet med najbolj vspele, kar jih je šola dosedaj napravila.

— **Seneni črviček ali kiseljak,** tudi grozdni sukač, je napravil letos po naših vinogradih precej škode in se je resno bati, da se ta škodljivec še bolj ne razširi po naših vinskih gor. Prva škoda je že gotova in se je med cvetjem zgodila, ko je črviček cvetje izjedal. Druga škoda pa pride sedaj. Iz prvih bub zlezajo namreč metuljčki, ki ležejo zopet jajca na grozdne jagode. Črviči, ki se izležejo iz teh jajc, se zarinejo v jagode in jih glojejo. Take jagode ostanejo kisle, zato se drugi

črviček imenuje tudi kiseljak ali kisli črviček. Proti tej golazni ni drugega pripomočka, kakor da napadene jagode pobiramo in uničujemo. Napadene jagode poznamo po gosenčjih odpadkih in pa na tem, da so narite. Priporoča se tudi, da metulje lovimo s pomočjo pahljač namazanih s tičjim limom ali pa s posebnimi kozarci. Seveda se je tega dela povsod t. j. sploh lotiti, sicer nam ves trud nič ne pomaga. O zatiranju kiseljaka spregovorimo še več, ker je treba, da tega škodljivca dobro poznamo in da ga tudi sicer na druge načine preganjamo.

— **Napajališča za živino.** Naša živina trpi v poletnem času marsikje zaradi pomanjkanja dobre vode. Po lužah mora gasiti svojo žejo, časih pa še teh primanjkuje. Ako pogledamo vso to nesnago, ki se nahaja po vaških lužah, potem si lahko predstavljamo, kako slaba je taka voda za živino. Ako jo živina vzlic temu pije in z navade raje pije kakor drugo vodo, pripisati je to največ slaneemu okusu, ki prihaja z gnojnice ob deževnih dnevih v take luže. Na vsak način je pa taka voda nezdrava in le slaneemu okusu je pripisati, da še bolj ne škoduje. Naša naloga pa bodi, da delamo po takih krajih, kjer manjka vode, vodnjake, v katerih nabiramo kapnico. Živina potrebuje redno tako zdrave pitne vode kakor ljudje! —

Izkaz milih darov za pogorelce v Gabrji do dne 22. jul. 1911:

V denarju so darovali p. n. gg.: Zure, župan Šmihel-Stopiški 10 K. Stepančič, podjetnik 2 K; Porenta, župnik Stopiški 20 K; Trškan, kaplan v Prečni 20 K; slavná posojilnica za Kandijo in okolico 400 K; p. pripor usmiljenih bratov v Kandiji 20 K; Dolinar, župnik v p. v Kandiji 10 K; Bergant, župnik v p. v Kandiji 40 K; Zakrajšek, župnik v Vavtavi 10 K; Vehovec, deželni poslanec 5 K; skrbec Jože, pos. Ratež št. 10 20 K; Sever, kaplan v Mirnipeči 7 K; Evgen Jarc, dež. in državni poslanec 100 K; župan v Novem mestu del 60 K; duh. svetnik Ig. Šalehar v Ljubljani 100 K; Fr. Jarc, župnik v p. v Ljubljani 100 K; Jos. Potokar, župnik Tržič 5 K; Stazinski, župnik Črnuče in župljani 25 K; dekan Schweiger Leskovec 50 K; Stanovnik, župan Horjulski 10 K; Valenčič, potnik Korenčan 5 K; dr. Vlad. Žitek, Novomesto 10 K; dr. Malerič, koncipijent 2 K; Fr. Zorko, kaplan sv. Peter Ljubljana 20 K; prelat in generalni vikar J. Flis 20 K; kanonik Kajdiž, Ljublj. 5 K; Šimenec, župnik v p. Dol pri Ljublj. 10 K. (Drugi darovi sledijo.)

Vsem dosedanjim blagim dobrotnikom izrekam tukaj v imenu svojih revežev-pogorelcev iskreno zahvalo ter tisočkrat: „Bog plati!“

Velikodušni darovalci! Ljubi Bog in sv. Florijan naj Vas obvaruje pred enako nesrečo! S pogorelci molim za vse mile dobrotnike. — Prosim v imenu bednih Gabrcev še nadaljnjih milodarov ter: naj se mi moja nadležnost nikar v zlo ne šteje. Moji so in — če tudi so zdaj nesrečni — jaz sem njihov. Nemanič, župnik.

Loterijske številke.

TRST, 15. julija	17	12	41	84	21
GRADEC, 22. julija	80	43	55	88	59

Dražbeni oklic.

E 198/11	E 344/11	E 490/11
37	7	6

Pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 8 bo:

I. Dne 26. julija 1911 dopoldne ob polu 11. uri zopetna dražba zemljišč vlož. št. 139 in 649 k. o. Mirnapeč, obstoječih iz hiše št. 3 v Česencah, z gospodarskimi poslopji, sadnega vrta, 10 njiv, 3 pašnikov in 8 gozdnih parcel, s pritlikino obstoječo iz nekaj poljskega orodja vred.

II. Dne 1. avgusta 1911 ob 10. uri dopoldne dražba zemljišč vlož. št. 72, 611 in 677 kat. obč. Kandija, obstoječih iz hiše št. 1 v Žabjivasi s pritliklinami, njiv in vrta.

III. Dne 12. avgusta 1911 ob 10. uri dopoldne dražba zemljišč vlož. št. 227, 228 in 699 kat. obč. Golobinjek, obstoječih iz hiše št. 5 v Vrhpeči z gospodarskimi poslopji, vrta, 7 njiv, pašnika in 5 gozdnih parcel s pritlikino, sestoječo iz enega voza in vil, vred.

Nepremičninam določena je vrednost: ad I. na 11.599 K, pritliklinam pa 31 K; ad II. skupaj na 20.694 K; ad III. na 11.169 K, pritliklinam pa 15 K. Najmanjši ponudek, pod katerim se ne prodaje, pa znaša: ad I. 5815 K; ad II. 11.772 K 84 h; ad III. 7456 K.

Dražbene pogoje in listine, tičoč se nepremičnin, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri tem sodišču v izbi št. 6 med opravičnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. II.,

dne 10. julija 1911.

145

OGLAS.

143-4-1

Prodajem posestvo

na Spodnjem Štajerskem, občina in županija Videm (pri Krškem), obstoječe z 20 johov njiv in travnikov, 13 johov gozda; zemljišče obstoji skupaj v enem kosu, je 800 centov krme, kmetijsko poslopje, stari vinograd. Cena je 20.000 kron.

Naslov: Alojzij Župeve, pošta Videm št. 2, Spodnje Štajersko.

Št. 11.764

Razpis.

151-3-1

Deželni odbor kranjski otvori 1. oktobra 1911 v samostanu šolskih sester „De Notre Dame“ v Šmihelu pri Novem Mestu

gospodinjsko šolo

obstoječo iz notranje šole (internata) in zunanje šole (eksternata). Za notranje učenke dovoli dež. odbor 6 ustanov po 15 K na mesec, to je polovico učnine in preskrbnine, ki ji je plačevati redu šolskih sester. Istotako se bo plačevalo iz deželnega zaklada zajutrek in kosilo zunanjih učenk, katerim torej ne bo trpeti nobenih stroškov. — Podrobnejša pojasnila dajeta ravnateljstvo kranjske kmetijske šole na Grmu in vodstvo samostana „De Notre Dame“ v Šmihelu.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 22. julija 1911.

Proda se stavbeni prostor

(preje Windischerjev hlev) na križišču cest poleg železnega mosta v Kandiji. Prostor je na najbolj prometnem kraju Dolenjske in je jako prikladen za trgovino katerekoli vrste. Več se izve pri načelništvu posojilnice v Kandiji ali pa pri gosp. županu Zureu istotam.

141-2-1

Priznано najboljše ročne žvepljalnike

pod imenom „Hudoklinov meh“ izdeljuje in razpošilja po 4 K 80 vin. komad izumitelj

Jos. Hudoklin v Št. Jerneju (Dolenjsko).

Pri večjemu naročilu popust po dogovoru.

113-6-4

V hiši „Ljudske posojilnice“ na Glavnem trgu št. 74 v Rudolfovem odda se

146-2-1

meblovana mesečna soba

in dve nemeblovane sobe z razgledom na trg z uporabo kopalne sobe.

- - - - Odda se s 1. avgustom. - - - -

Po nizki ceni proda prostovoljno dve posestvi.

Eno ob glavni cesti in drugo 10 minut od ceste, eno uro od farne cerkve, vse na lepem kraju, dosti travnikov, njiv, vinogradov, (dosti gozda), lepi sadonosniki, vse dobro obdelano; proda se tudi lepa živina, zraven voli in druga živina, vse kmetijsko orodje, (vinska posoda), vse v dobrem stanu. — Na enem posestvu dobro obiskana gostilna na lepem kraju. Proda se zaradi domačih razmer. Cena se izve pri Mihaelu Bohorč, Leskovec št. 7, pri sv. Antonu, p. Reichenburg Štajersko.

Opekarna M. Poglavec in Jan. Šeniča

v Dolenji Straži pri Rudolfovem (poprejšni posestnik Janez Perovšek) ima naprodaj

131-3-2

vsakovrstno opeko prve vrste

za zidanje in strehe in druge vrste opeko, kakoršno kdo rabi.

Naslov: Martin Poglavec, Doljna Straža h. št. 7.

Parna opekarna v Zalogu - Breitenau

naznanja, da je obče priljubljena, sedaj žgana

zarezana in stavbena opeka

v veliki množini na razpolago in se zamore takoj dobiti. Cena najnižja, kakovost izborna. Naročuje se lahko po dopisnici.

148-2-1

Posestvo na prodaj!

V Mirni peči pri Rudolfovem je prostovoljno na prodaj
posestvo

obstoječe s hiše, v istej prodajalni z mešanim blagom, žganjem in pivom, gospodarskega poslopja, polja za 35 mernikov posetve, 4 gozdov, obsegajočih 13 do 14 johov, travnikov, na katerih se nakosi 12 voz mrve, in 3 na novo rigolanih vinogradov. Pri hiši je lep sadni vrt. Proda se tudi vse gospodarsko orodje, mej tem 6 voz v dobrem stanu.

Par konj, krava, telica in 6 prešičev.

135-3-2

Natančnejši naslov pove upravnistvo Dol. Novic.

Zemljišče

147-3-1

na katerem stoji tudi šupa, na lepem solnčnatem kraju ter pripravno za stavbo, je iz proste roke na prodaj. — Kje, pove upravnistvo Dol. Novic.

V kavarni Žgur

123-2-2

je naprodaj več sodov od 28l vsebine do 400l, in mnogo vsakovrstnih steklenic.

Prva dol. izdelovalnica peči

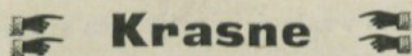
I. Appetov nasl. J. Klemenčič v Kandiji

opozarja na novo zalogo

lončenih peči

vsakovrstnih barv in vzorcev.

132-0-2



Krasne

bele ali modre štedilnike.

Zaloga krušnih peči.

Zaradi velike zaloge nizke cene.

Solidno delo.

129-3-3

"Minska sita"

Svilna
in volnena,
vseh števil,

ima zalogo

Franc Božič

Zunanja naročila
točno po povzetju.

Novo mesto.

Plemenne prašičke

čistokrvne nemške — Höschova reja — in požlahtnjene domače kakor tudi

144-0-1

ubrejene svinje

vedno oddaja plemenna postaja v Semiču.

Lovske puške :



vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig

142-10-1

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.

Ceniki brezplačno in poštnine prosto.

Orehov les

kupuje v hloh in plohih od 1 cole naprej, ter prosi za tozadevne ponudbe na dotičnih postajah

tvrdka F. Kotnik

149-3-1

Verd, pošta Vrhnika (Kranjsko).

Na prodaj je lepo veliko kmečko posestvo

eno uro od Maribora, 5 minut do farne cerkve in šole, blizu glavne ceste, pol ure do kolodvora. Posestvo obstoji iz velike zidane hiše, katera ima 4 velike sobe in veliko kuhinjo, 2 obokani kleti, veliko gospodarsko poslopje, studenec pri hiši. Lahko se 15 glav živine redi. Celo posestvo meri 18 johov, 5 johov je sadnega vrta, hoste, vinograda in travnikov. Posestvo je vse skupaj ter se tudi lahko z živino kupi.

Vpraša se pri gosp. Frideriku Kalbu, hišnemu posestniku v Brežicah 34.

150-3-1

Popolnoma varno naložen denar Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 $4\frac{3}{4}\%$  26-0-11

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadrugnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.



Kupite
če imate:

Kašalj

hripavost, katar in
zasliženje, oslovski

in dušljivi kašelj nič družega, kakor fino dišeče:

Kaiserjeve prsne karamele s „tremi smrekami“.

5900 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in privatnih oseb dokazuje gotov uspeh.

Zavoj 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev.

Dobi se v lekarnah: Bergmann Josip, Novo mesto; Andrijanič
Novo mesto. 15-18-14

Ivan Kuntara, : tapetnik in dekoratnik :
v Šmihelu pri Rudolfovem
se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. — Za naročilo zadostuje dopisnica. 15-23-13

Manjša kmetija

130-3-2

pod vlož. št. 111 in 159 kat. obč. Gotnavas, v Regerčivasi h. št. 21 (popr. pos. Mišjak Anton), z zidano hišo v dobrem stanju, s potrebnimi gospodar. poslopji, s prav lepim obsežnim sadnim vrtom, s 5. parcelami njiv in mlado, bujno rastečo hrastovo hosto, — prodaja podpisana prostovoljno in precej po primerni ceni. Na željo se prodaja še jedna druga njiva in ves pridelek letošnje krme. Na tej kmetiji se redi troje živine.

Sladič Neža, služkinja v župnišču v Prečni.

„Za 10 vinarjev liter“

najboljšega jabolčnika, skoraj jednako pristnemu, lahkemu vinu, se napravi samo iz najnovejše iznajdbe „Jablus“. — Iz „Jablusa“ pripravljena pijača vre kakor naravni mošt, je zdrava in krepilna.

1 zavoj „Jablus“ z navodilom vred samo 5 K 30 v po poštnem povzetju. Prekupci odstotke, zastopniki se iščejo.

Glavno zastopstvo:

85-3-2

„Jablus“ — Podplat, Štajersko.

Vsakovrstne

93-8-7

slamnike in naročnike (cekarje)

priporoča **Fr. Cerar,**

tovarna slamnikov, Stob, pošta Domžale, Gorenjsko.

Cene nizke, postrežba točna, cenik na zahtevo poštne prosto. Za dobro blago se jamči. Svoji k svojim!

Lepa nova hiša

10 minut oddaljena od Novega mesta, v kateri se nahaja dobro vpeljana prodajalna 119-6-4

se prodaja pod ugodnimi plačilnimi pogoji.

Naslov pove iz prijaznosti upravništvo Dol. Novic.

Samostojna stavbena tvrdka

Znidaršič & Stepančič

se vljudno priporočuje v izvrševanje solidnega stavbenskega ter sploh vsa v zidarsko stroko spadajoča dela.

Izdeluje načrte, proračune itd.

105-6-6

Parna opekarna

v Žabji vasi pri Novem mestu

ima vedno v zalogi in priporoča svoj izdelek 112-6-5

ostro žgane, strojne zidne in zarezane strešne

prve vrste opeke prve vrste